

- Quantam habuerit celebritatem usque ad Seculum XVI? immerito tamen
[sed quid ejus plausum juvit? *ibid.* à num. 242. ad 244. pag. 170. & 171.
- Quando, & qua occasione opus illud cepit repurgari? Adhuc tamen in eo su-
per sunt non pauca emendanda. *ibid.* à num. 246. ad 250. pag. 171. & 172.
- Gratiani Decretum, nec ante, nec post Correctionem Romanam, vim Codicis Le-
galis obtinet. *ibid.* num. 252. & seq. pag. 173. & seq.
- Contenta in Decreto Gratiani majorem autoritatem non habent, ea, quam forti-
tiantur ex fontibus, unde desumpta sunt: adeoque solum ea, quæ excerpta sunt ex
Decretis Romanorum Pontificum, & Conciliorum Generalium, vel particularium,
si à Papa, vel Concilio Generali approbata sunt, universaliter obligant; si per
legitimam consuetudinem, vel Constitutiones posteriores non est eis derogatum.
ibid. num. 256. pag. 174.
- Ea quæ in Gratiano reperiuntur sub nomine Synodi, aut Authoris, quæ apud
eosdem modo non reperiuntur, non statim ut apocrypha, aut falsa rejicienda
sunt. *ibid.* num. 257. pag. 174.
- Gratianus in suo Decreto plura desumens ex Codice Martini Braccarensis, in plu-
ribus peccavit. *Eod. Lib. I. Tit. 2. num. 127.* pag. 141.
- Gratianus plura suppositicia, & apocrypha adoptavit, quæ annotare prætermiss-
erunt Correctores Romani. *ibid.* à num. 187. ad 197. pag. 160. & 161.
- In usu Capitolurum Hadriani I. quantum Gratianus peccaverit? Eadem contraxit
vicia in usu Capitolurum Regum Francorum. *ibid.* n. 201. & 209. p. 162. & 164.
- Gratianus anceps locus circa Confessionem oralem de Divino præcepto Sacerdotii fa-
ciendam, expenditur, & in sensu Catholico interpretatur. *Lib. V. Tit. 38. de
Pœnitent. & Remiss. num. 20.* pag. 531. & seq.
- Gratianus ex ignorantia pristinæ disciplinæ Canones sæpius ad sui temporis disci-
plinam inepte detorquet. *Lib. V. Tit. 39. de Sent. Excom. num. 32.* pag. 590.
- Gregorius VI. insigni animi moderatione, post pacem Ecclesiæ redditam, volens,
lubeusque, Pontificatum deposuit. *Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 18.* pag. 491.
- S. Gregorii Papæ VII. Causa de sublatis ab eo à principibus Laicis Investituris Epis-
copatum, Abbatiatum, &c. defenditur. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Electi. pot. à
num. 54. ad 92.* à pag. 224. ad 238.
- Quantas vexationes sustinuerit à Guiberto Antipapa, & ab Henrico IV. Im-
peratore? *Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 21.* pag. 493.
- Gregorius XII. ad tempus legitimus Papa, postea Antipapa fuit. *ibid.* n. 28. pag. 500.
- Gregorius Palamas Thessalonicensis Episcopus Sæculo XIV. varios errores circa Di-
vinam Essentiam disseminavit: absonum quoque contemplationis genus introdu-
xit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 24.* pag. 432.
- Guillelmus de Hildersissen Carmelita, & Ægidius Cantor Laicus Sæculo XV. Au-
thores Sæctæ dicitæ *Hominum intelligentiæ*, omnem carnis mortificationem exe-
crabantur, homines spurcissimi: Hominem exteriorem hominem interiore non
maculare asserentes, aliosque errores. Suos tamen revocavit tandem Guillelmus.
Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 24. pag. 439.
- Guillelmus Porretanus Pictaviensis Episcopus plures errores circa Divinam Essentiam
effudit, quos plura Concilia damnarunt Sæculo XII. Eos tandem ipse abjuravit.
ibid. num. 22. pag. 423.
- Guillelmi Postelli deliramine quæ? pœnitens tamen obiit Sæculo XVI. *ibid.* num.
25. pag. 452.

mmmm

Ha-

H

- H**Adriani Papæ I. Capitula, seu Collectio ex Græcis, & Latinis Canonibus, &
Decretis, an vere Hadrianum Papam, cujus nomen præferunt, habeant Au-
thorem; an Ingilramnum? Quam autoritatem obtinuerit, aut obtineat? *Lib. I.
Tit. 2. de Constit. à num. 198. ad 201.* pag. 161. & 162.
- Apocryphum esse Privilegium, quod ejus nomine circumferunt de concessis Ca-
rolo Magno iustibus instituendi, & investendi Romanum Pontificum, & Epis-
copos Provinciarum. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elect. pot. à num. 69. ad
74.* pag. 228. & seq.
- Harmenopolus Judex Thessalonicensis pulcherrimam Collectionem Juris Canonici
adornavit. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 106.* pag. 136.
- Helcesitarum hæresis Sæculi II. errores recensentur. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret.
num. 15.* pag. 398.
- Helwidius Hæresiarcha Virginitatem Deiparæ negavit. Eiusdem esse gloriæ Virgines,
ac Maritatus asserbat, Sæculo IV. S. Hieronymus eum impugnavit. *ibid.* num.
17. pag. 410.
- S. Henricus II. Imperator, & Conradus II. ejus successor, Ecclesiæ Romanæ plenam
Electionis suorum Pontificum restituerunt libertatem. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. &
Elect. pot. num. 48.* pag. 222.
- Henricus III. & Henricus IV. ejus nepos, oeconomiam Othonum Imperatorum
circa Electiones Romanorum Pontificum reassumserunt, annuentibus Romanis,
& Papa Nicolao II. Quantos excessus commiserit Henricus IV. in vendendis Epis-
copatibus, &c. *ibid.* n. 49. & n. 64. 65. & 83. pag. 222. 226. & 227. & 234.
- Henricus V. Imperator Investituram Beneficiorum majorum, & minorum quas usur-
paverat, tandem restituit. Ejus Rescriptum? *ibid.* num. 26. pag. 210.
- Hæresis, ex vi nominis, aliud non est quam, electio disciplinæ, vel opinionis, quæ
eligeni melior videtur: antonomastice autem sumitur pro disciplina, quæ à com-
muni credentium fide deviat. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. à n. 1. ad 3.* p. 387. & 388.
- Hæresis, seu propositio hæretica est, quæ Verbo Dei scripto, traditove, atque ab Eccle-
sia Catholica, ut tali, propositio, & immediate opponitur. *ibid.* n. 3. p. 389. & 390.
- Propositio hæresi proxima, non pugnat immediate cum veritate revelata, sed
solum repugnat conclusioni ex Verbo Dei per consequentiam certam deductæ. *ibid.*
num. 3. pag. 388.
- Propositio hæresim sapiens est, quæ hæresi videtur patrocinari; absolute tamen
cum veritate orthodoxa potest convenire, & subsistere. *ibid.* n. 3. pag. 389.
- Plures ut Hæretici habiti sunt, & Hæreses factæ à minus doctis, qui, & quæ
re vera, nec hæreses, nec hæretici fuerunt. *ibid.* num. 4. pag. 389.
- Propositiones plures olim hæreticæ non fuerunt, quæ tamen modo tales sunt:
cum licet essent immediate contra Verbum Dei scriptum, vel traditum; tamen
veritas, cui directe opponebantur, non erat adhuc proposita ab Ecclesia, & de-
clarata ut revelata, & credenda. *ibid.* num. 5. pag. 390.
- Plus requiritur ut quis sit Hæreticus, quam ut propositio sit Hæretica; cum
Hæreticus, præter errorem intellectus contra fidem, conjungat etiam pertinaciam
in voluntate, sine qua nullus est formalis Hæreticus. *ibid.* pag. 390.

Mmmmm 2

Ha-

Hereticorum, seu Hæresiarum Catalogus ab Ecclesiæ initis, usque ad nostra tempora. Vide in *singularum nominibus*.

Hæreses crimen est mere Ecclesiasticum, ejusque cognitio, tam circa Clericos, quam Laicos, private pertinet ad Judices Ecclesiasticos. Quia tamen Hæresis plerumque secum adfert publicum scandalum, commotionem Populorum, &c. tunc per utrumque Judicem judicium potest institui: Ecclesiasticus quidem de doctrina decernit; Laicus, Princeps, seu Magistratus Hæreticos declaratos compescit, & Reipublicæ quietem procurat, ac Religionis veritatem declaratam tuetur. *ibid. num. 28. & 29.* pag. 461.

Hæresum, seu de Hæresibus, & Hæreticis judicare per XII. integra sæcula fuit penes solos Episcopos, tam conciliariter congregatos, quam singulares. *ibid. num. 30.* p. 462.

Hæreticos penis coerceri spiritualibus ab initio Ecclesiæ fuit in usu: temporalibus vero penis, ex quo brachium sæculare sibi in subsidium adfuit, scilicet à tempore Constantini Magni. *ibid. à num. 38. ad 42.* pag. 466. & 467.

In puniendis Hæreticis quam concilii manritatem adhibuerint, tum Ecclesiæ, tum Imperatorum? *ibid. num. 45.* pag. 468.

Penis temporalibus puniendos esse Hæreticos etiam Lutherus, & Calvinus censuerunt. *ibid. num. 43. & 44.* pag. 467. & 468.

Nonnullorum antiquorum Patrum fuit sententia, Hæreticos penis temporalibus, seu corporalibus non esse puniendos, nisi Ecclesiam, vel publicam pacem perturbarent; sed contraria opinio fuit communis; & S. Augustinus qui pacem tenuerat, experientia edoctus, eam revocavit. *ibid. num. 16.* pag. 469.

Hæresis, qua talis, peccatum est, atque etiam crimen publicum corporalibus penis, ac ipso ultimo supplicio dignum. Quod evincitur contra Hugonem Grotium, & Recentiores Hæreticos. *ibid. num. 53. & seqq.* pag. 473. & seqq.

Hæresis crimen stat in eo, quod cum Gentes cognitionem Dei habentes externam Religionem, & cultum externum, atque etiam internum, ei prestare teneantur: licet quoad cultum internum in Religione naturali obligatio sit cuiusque privatorum, & ab omni compulsionem libera, cum in ea dogmata pendeant à demonstratione, & à rerum ipsarum nexu, cujus perceptio peculiaris est singulis; in Religione autem revelata, cum cultus internus, & externus pendeant à revelatione, cujus sensum nullus privatorum potest præsumere se attingere, sed solum illum assequitur Ecclesia, quæ est vere Catholica, & Apostolica, ut fateatur Protestantes ipsi: hinc qui ab eo sensu discedit, & pertinaciam adjungit, culpabilem se reddit, & toti communitati Fidelium esse injurius; cujus totam vinculum in Fide revelata consistit; quod, quantum est de se disrumpere, & tollere nititur; adeoque crimen publicum, & atrocissimum committit. Et cum sit sedisrag promissionis, quam in Baptismo præliterat circa cultum internum, & externum Dei secundum Religionem Catholicam, & Apostolicam, & sensum revelationis ab ea expositum; nec hæc Religio Catholica, & Apostolica alia sit quam Romana per orbem diffusa: potest hæc contra eum procedere ut Læse Majestatis, atque Divinæ veracitatis reum, & ut everforem boni publici summi momenti, nimirum Fidei, qua Deus Electos suos in unam societatem coadunare voluit; nec non ut in perturbatorem publicæ pacis, & incertorem magnum damnorum, & bellorum: quæ mala Princeps severe debet præcavere, securum ad radicem adhucendo. *ibid. à num. 58. ad 64.* pag. 476. & seqq.

Hæreticos non punit Ecclesia nisi pertinaces, nec ante unam, & alteram admo-

nitioem: nec punit ut nolentes credant, sed ut ex nolentibus volentes fiant, ne pereant: & id pertinet ad curam Pastoralis Officii. *ibid. n. 71. & 72.* p. 483. & seqq. Hæretici cogi possunt ut reddant fidem, quam voverunt; infideles tamen cogi non possunt. *ibid. num. 73.* pag. 485.

Hermannus Pongilupus Ferrarien. veterum Gnosticorum nocturna à conventicula, sedasque libidines renovavit, illorum erroribus alios addidit Sæculo XIII. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 24.* pag. 429.

Hermannus Ruisvich Batavus plures errores blasphemos contra Christum Dominum, & Evangelium evomit: animæ immortalitatem, ac Infernum negavit. Igui traditus in eunte Sæculo XVI. *ibid. num. 25.* pag. 441. & 442.

Hermogenes Hæresiarcha Sæculi II. materiam Deo cœternam asseruit. Demones in materiam refundendos; Christi Corpus in sole depositum. *ibid. num. 15.* pag. 403.

Hieracitharum Hæresis, alias Abstinentium, propago Manichæorum fuit, eorumque errores, temperatos tamen, complexa est: ad eam soli Monachi, Virgines, & Continentes admittebantur Sæculo III. *ibid. num. 16.* pag. 407.

Hierarchia Ecclesiastica, divina ordinatione constituta, suos habet gradus inæquales ad unum Corpus ordinatos, suosque Judices vere jurisdictione à Christo præditos, inter quos primum locum tenet Romanus Pontifex veluti Caput Ecclesiæ collective, vel distributive sumptæ, cui cæterorum jurisdictione à Christo immediate, vel Papa mediante, accepta, subordinatur. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis à num. 1. ad 5.* pag. 370. & 371.

Homicidium Conjugis, Impedimentum dirimens Matrimonium. Vide *Adulterium. Matrimonium.*

Homouision græce, latine idem ac *Consubstantialis*. Usus Catholicus hujus vocis, quæ pugnas, & bella sustinuerit ab Arianis? *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 65. & seqq.* pag. 16. & seqq.

Quam apposite, & prudenter Symbolo Fidei fuerit addita vox *Homouision* à Patribus Concilii Nicæni? *ibid. num. 80. & seqq.* pag. 19. & seqq.

Hac voce *Homouision*, & Personarum distinctio contra Sabellii errorem, & Naturæ Unitas contra Arium significatur. *ibid. num. 84. & seqq.* pag. 20. & seqq.

Homouision quid diversum significet ab *Homouision*, hujus vocis usus sensui Catholicorum, & Arianorum indifferenter aptari potest; significat enim *similis substantiæ*. *ibid. num. 95.* pag. 23.

Homouision significatum perverse usurpavit Paulus Samosatenus, hoc est: Divinitatem in Christo non per naturam esse, sed per quandam excessu gloriæ participationem. *ibid. num. 93.* pag. 22.

Homouision vocem non admittentes, ejus tamen significatum consentientes, & amplexantes, & per vocem *Homouision* exprimentes, Catholici habitii fuerunt. E contra, qui *Homouision* significatum damnabant, licet admitterent *Homouision* Hæretici reputati fuerunt. *ibid. num. 95.* pag. 23.

Honorius III. Rom. Pontifex Epistolas suas Decretales in unam Volumen X. libris divisum compilari fecit à Tancredo Bononien. Archidiacono, & solemniter publicari; & servari iussit. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n. 230. & 231.* pag. 168.

Hospitaliorum S. Joannis Hierosolymitani Equestris Ordo quando, & à quo fundatus? Eius Instituti ratio. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. n. 35.* p. 192.

Huffita. Vide *Joannes Hur.*

Hypostasis græce, idem ac latine *Persona*. Ambigua olim fuit ejus significatio; ideo

ideo aliqui tres *Hypostasies* in Deo admittebant; alii vero solam unam: intelligentes idem significare *hypostasim*, quod *usia*, seu *essentia*, vel *substantia*. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. à num. 190. ad 194.* pag. 50. & seqq.

I

- S. **JACOBI** Apostoli Liturgia est genuina, & in usu fuit in Oriente usque ad tempora S. Basilii. A Recentioribus tamen nonnulla ei addita sunt. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 26. & 27.* pag. 424.
- JANSENIUS** (Cornelius) Iprensis Episcopus librum scripsit quem *Augustinus* inscripsit, & Sedis Apostolicæ judicio submisit; ex cujus doctrina quinque propositiones deductæ sunt, quas Innocentius XII. condemnavit: hanc tamen Bullam Jansenii affectu eludebant, eo quod per latus Jansenii S. Augustini doctrina explodebatur, ut aiebant: sed demonstrato discrimine inter utramque doctrinam; negarunt has quinque propositiones fideliter esse excerptas ex libro Jansenii, & librum ejus sine prævio examine damnatum esse, nec auditos ejus defensores, ac censuram per vim extortam fuisse. Mendacia hæc represit, & contrarium definiit Alexander VII. eisque perpetuum silentium imposuit, iustitque affectis Jansenianæ doctrinæ, solemnè juramento affirmare, se damnare illas propositiones in sensu libri Jansenii. Hunc ictum ut declinarent, docuerunt, suos posse animo pergere in sententia Jansenii, sed teneri prestare externam obedientiam, & religiosum silentium. Sed fraudem hanc damnavit Clemens XI. desinens, ad subscriptionem requiri non solum externam, sed etiam internam obedientiam, & absolutam cordis adhesionem. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 26.* pag. 452.
- ICONOCLASTARUM**, seu **ICONOMACHORUM** heresis, damnans Sacrarum Imaginum venerationem, prodit Sæculo VIII. Hunc, aliisque illorum errores damnavit VII. Generalis Synodus Oecumenica. *ibid. num. 21.* pag. 417.
- IDEALISTÆ** Philosophi sunt, qui in hoc Universo spectabili unum tantum genus substantiæ admittunt, solasque animas dari contendunt, in quibus non nisi idealem corporum existentiam concedunt; adeoque realium mundi, & corporum existentiam negant: admittunt tamen omnes res mundi spectabiles, earumque dependentias ab invicem *apparenter*, eo modo quo nos admittimus realiter, negant vero ex simplicibus coalescere posse mixta, seu corpora. Philosophi in diversas Sectas abeunt. *ibid. num. 26.* pag. 458.
- ILLATIO**, apud Mozarabicos, idem ac Prefatio apud Latinos. Vide *Missæ*.
- IMPEDIMENTA** Matrimonii, Natura ipsa, Lex Divina, & humana, tum Civilis, tum Ecclesiastica inducere possunt. *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. n. 73.* p. 322.
- IMPEDIMENTA** jure naturali Matrimonium dirimentia, quænam, & quomodo sint aliquando dispensabilia? *ibid. num. 75.* pag. 323.
- IMPEDIMENTA** à Deo statuta per Moysen in Levitico cap. 18. promulgata, an omnia essent jure naturæ inducta; an solum positivo divino? Verum etiam si omnia essent naturalia, aliqua nihilominus sunt ab Ecclesia dispensabilia, cum aliqua quæ secundum se inhonesta sunt, occurrunt necessitas, seu preponderans causa ea possit cohonestare. *ibid. num. 76. & 77.* pag. 323. & seqq.
- IMPEDIMENTA** Matrimonii statuendi jus competit Ecclesiæ, & etiam Christianis Principibus; his vero, in quantum Matrimonium est Contractus Civilis; usui tamen hujus

hujus juris ceperunt Principes renutiare saltem à Sæculo VIII. & circa Sæculum XII. integrum hoc jus Ecclesiæ permiserunt. An proinde à potestate statuendi Impedimenta ita sint exiit Principes Laici, ut privative ad illos sit solius Ecclesiæ? *ibid. à num. 78. ad 81.* à pag. 329. ad 330.

Ecclesia tamen à primis Sæculis circa Matrimonii Sacramentum dispositiones ordinavit, accepta potestate à Christo, & non à Sæculi Principibus. *ibid. num. 82. & 83.* pag. 332.

IMPEDIMENTA Matrimonii, alia sunt impedientia, quæ illicitum, non tamen invalidum reddunt Matrimonium; alia dirimentia, quæ Contractum solvunt, seu dirimunt. *ibid. num. 84.* pag. 332.

IMPEDIMENTA primi generis, sunt *Ecclesia Interdictum*, quo Ecclesia certis Personis, & causis Matrimonium ad tempus interdicat, seu potest interdicere. Item *tempus feriatum*, quo non contrahi Matrimonium prohibebatur, sed nuptiarum solemnitas, traductio in domum, & carnalis copula, ob sanctitatem dierum illorum, vel quia erant jejuniis, & penitentis delinæte. Olim longius, interdum brevius fuit hoc tempus, quod Tridentinum restrinxit. *Catechismi* Impedimentum antiquum, à Tridentino sublatum est. *Crimen* illud erat, cui olim ob atrocitatem annexa fuit privata absoluta Nuptiarum, vel quod in veteri Ecclesia publica penitentia plectebatur: ut erant crimina incestus, raptus alterius Sponsæ, adulterium Uxoribus post mortem Mariti, non tamen adulterium Mariti post mortem Uxoribus. Occisio Presbyteri, Conjugium cum Moniali, Uxoridicidium. *Sponsalia de futuro. Votum simplex Castitatis. ibid. à n. 85. ad 93.* à pag. 332. ad 336.

IMPEDIMENTA dirimentia Matrimonium sunt: *Error* circa personam Matrimonium dirimit: non vero si est circa qualitatem accidentalem personæ, saltem pro foro externo, nisi evidenter probet Contrahens, expresse voluisse consentium suum à tali qualitate dependere. *Conditio*, hoc est, error conditionis servilis, si quis liber Matrimonium contrahit cum ignorantia conditionis servilis, qua Conjug afficitur; error hic dirimit Matrimonium, non ipsa conditio servilis. Quæ tamen conditio præca disciplina dirimabat Matrimonium contractum absque consensu Dominorum usque ad Sæculum circiter XII. quo Impedimentum istud cepit abrogari. Illicitum tamen est Matrimonium Servorum absque consensu Dominorum per se loquendo, nec à consuetis servitiis Dominis præstandis eximuntur. Parieter Matrimonium filiorum familias invitis Parentibus Legibus Civilibus, ac etiam Ecclesiasticis, invalida erant, sicut Matrimonium Servorum. Post sæculum vero IX. ea ratihabita sunt ab Ecclesia. In Gallia autem adhuc irrita sunt, sed tantum quoad effectus Civiles. *Votum* solemnè Castitatis per susceptionem Ordinis Sacri, aut Religiosam Professionem. Olim tamen Professio Regularis non erat impedimentum dirimens: nec distinctio voti solemnè & simplicis ad effectum dirimendi, vel solum impediendi Matrimonium nota fuit usque ad Gratianum Sæculo XII. Res tamen ipsa, seu invaliditas Matrimonii multo antea jam inducta, & sensim invaluerat, sed non ubique eodem tempore. Vide *Continentia. Cognatio*. Vide verb. *Cognatio. Adoptio. Affinitas. Crimen* dicimus Matrimonii Impedimentum est *Adulterium*; quibus in casibus Vide verb. *Adulterium*. & Verb. *Raptus. Cultus Disparitas*. Vide verb. *Disparitas Cultus. Vis* quando unus, vel ambo Conjugum ex metu, & quidem gravi, in Matrimonium consentiant, jure naturæ irritat Matrimonium: licet enim metus non causet involuntarium, cum Contractus Matrimonialis sit natura suo amorosus, officiosus, & indissolubilis, subsistere non potest

potest, nec cōfurgere ab invicis Contrahentibus. *Ligamen*. Vide *Polygamia*. *Publice honestatis* Impedimentum dirimens jure humano inductum est ob quandam honestatem & reverentiam, quæ debetur certis personis, orturque ex Sponsalibus de futuro, & Matrimonio rato, non consummato: olim extendebatur ad septimum gradum, sicut Affinitas; ab Innocentio III. restrictum est ad quartum gradum; Concilium vero Tridentinum illud ad primum tantum gradum voluit extendi, fustulitque Impedimentum publicæ honestatis quod Bonifacius VIII. ex Sponsalibus, etiam invalidis, decreverat oriri: verum quoad Impedimentum hujusmodi, ortum ex Matrimonio rato, nihil innovavit Tridentinum, adeoque ad quartum gradum adhuc extenditur. *Affinitatis* impedimentum. Vide *Affinitas*. *Etatis* imbecillioris impedimentum, ad impotentiam reducit. *Amentia* impedimentum est juris nature, cum desit assensus, qui est causa efficiens. *Clandestina Matrimonia* semper Ecclesia prohibuit: Concilium autem Tridentinum ea invalida impoterum futura esse declaravit. *Impotentia*, si sit consequens ad Matrimonium, illud non dirimit; si est antecedens, & perpetua illud dirimit, tam si est absoluta, quam solum respectiva. Triennium conceditur ad eam explorandam, si citius experitur, citius non impotens ad alias nuptias potest convolare. Exploratio modo prescripto in Jure debet fieri. *Raptus*. Vide etiam verb. *Matrimonium*. *ibid.* à num. 95. ad 162.

Incorruptio Cadaverum. Vide *Cadaver*.

Indicis Congregatio Cardinalium commissam habet censuram Librorum Quis eam instituerit? ex quibus coalescat? quod eorum munus? In ea soli Cardinales habent votum decisivum. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis*. num. 38. pag. 389.

Indulgentiæ in Ecclesia conceduntur non solum ut Penę Canonice ab Ecclesia subinde exacte ex parte, vel in toto remittantur; sed etiam ut pena temporalis pro peccatis Deo debita partim, vel in toto solvatur. Quam potestatem Ecclesia à Christo accepit, & à suis exordiis usa est, tam in Oriente quam in Occidente. *Lib. V. Tit. 38. de Pœnitent. & Remiss.* à num. 84. ad 89. & num. 92. & pag. 562. & seqq. & 568. & 569. 93.

Indulgentiarum genus, quo opera satisfactoria à Sacris Canonibus prescripta in aliud opus laboriosum commutabatur, puta pro expeditione Hierosolymitana, & circa finem Sæculi XI. ortum fuit. *ibid.* num. 89. pag. 565.

Indulgentia hæc, seu potius commutatio laboris diurni subeundi eos gradus curricula penitentię, in personalem sacri belli expeditionem, incrementum majus sumptu, quando ea remissio etiam concessa fuit his, qui, cum legitime impediti, personaliter ad sacrum bellum non pergebant, Militem saltem suis sumptibus eo mittebant. Ex quo ortum est, ut par ratio videretur remittendi integram penitentiam Canonicam, vel aliquam ejus partem illis, qui elemosinam conferrent in pia opera Ecclesiarum, Hospitalium, &c. visitationem alicujus Ecclesię &c. Ex qua discipline mutatione desit usus penitentię publicę Canonice. De harum tamen Indulgentiarum effectu doctarunt plures. *ibid.* pag. 565. & seqq.

Indulgentias concedere hoc postremo modo relato non ceperunt Romani Pontifices usque ad Sæculum XII. Ex quo monumenta Indulgentiarum diversorum Romanorum Pontificum, quę circumferantur, hæc epocham antecedentia, supposita sunt. *ibid.* num. 90. pag. 567.

Indulgentias Defunctis applicare ab antiquo in utraque Ecclesia Gręca, & Latina in usũ fuit; non quidem per modum absolutionis, seu jure clavium, sed solum per

per modum suffragii. *ibid.* num. 94. pag. 570.

Indulgentias, & quidem Plenarias, Prælati Ordinarii concedere olim poterant suis Subditis, usque dum restricta fuit eorum potestas à Concilio generali Lateranensi IV. ad quadraginta dies communiter, & ad annum in dedicatione alicujus Ecclesię. *ibid.* num. 95. pag. 570.

Qua moderatione usa sit Ecclesia in concedendis Indulgentiis usque ad Sæculum XI. *ibid.* num. 96. pag. 571.

Nimia laxitas in concedendis Indulgentiis profuxit à Sæculo XII. moderationem tamen, & parcitatem observabant adhuc Romani Pontifices, eo, & sequenti Sæculo. *ibid.* num. 97. & 98. pag. 572.

Liberaliores fuere posteriores Pontifices, & insuper Quæstores, & Prædicatores Quæstuarii enormes abusus commiserunt: eos coercere conati sunt Romani Pontifices, & Tridentina Synodus. *ibid.* num. 99. & 100. pag. 573. & 574.

Mens Ecclesię in concedendis Indulgentiis non est eximendi peccatores à lege satisfaciendi Deo pro peccatis; sed ut hi, qui summo fervore labores penitentię susceperunt; vel illi, qui, cum vellent, corporis debilitate, aut alias impediti nequeant; præmium per illos habeant, vel solatium, aut levamen. *ibidem.* num. 100. pag. 574.

Infirmos sacro oleo perungi. Vide verb. *Extrema Unctio*. *Oleum*.

Infra, sumitur sæpe pro *infra*: qui idiotismus reperitur in usu, in Canone Missæ, & apud alios Scriptores Ecclesiasticos. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num.* 71. pag. 247.

Ingenitus vox, vario in sensu à Patribus admisa, vel negata est de Filio Dei. Admittitur, ut significat, quod existit, & factum non est; rejicitur, ut significat non habere causam, vel principium: quo sensu unus *ingenitus* est Pater. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin.* num. 93. pag. 23.

Innocentii III. Epistolæ Decretales, & Canones Concilii Lateran. IV. ipsius jussu compilavit Petrus Benaveatanus. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. n.* 228. & 229. pag. 167.

Innocentius III. non fuit author præcepti de Confessione orali Sacerdoti faciendæ, ut prætendunt Calvinistæ; cum à Christo ipso hæc obligatio imposita fuerit, & semper in Ecclesia observata; sed tempus statuit Pontifex de ea non differenda ulterius. *Lib. V. Tit. 38. de Pœnitent. & Remiss.* num. 21. pag. 533. & 534.

Inquisitionis Sanctorum Officium. Vide *S. Officium*.

Interdictum Ecclesiasticum dividitur in locale, personale, & mixtum; generale, vel particulare. Generalia non nota fuerunt usque ad Sæculum VI. raroque usque ad Sæculum XI. imponebantur; ejus, rigor mitigatus fuit Sæculo XII. desinente; pluresque limitationes adjectæ deinde sunt Sæculo XIV. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excom.* à num. 24. ad 28. pag. 587. & 588.

Interstitia servanda à susceptione unius Ordinis ad altioris susceptionem. Vide verb. *Ordo*.

Investitura, erat consensus adhibitus à Principe Electioni factæ ad Episcopatum, vel Abbatiam, & Concessio bonorum eis annexorum, per baculi traditionem, recepto prius ab Electo juramento fidelitatis. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Electi potest.* num. 22. pag. 209.

Investiturarum usus cepit Sæculo X. quæ si libertati Ecclesię, & liberæ Pastorum Electioni non nocebant, minime ab Ecclesia reprobandantur; bene vero cum hæc appropriatio versa fuit in præjudicium Ecclesiasticæ libertatis. *ibid.* num. 24. pag. 209.

- & 25. pag. 209.
Investiturarum propugnatores in favorem Principum Laicorum recensentur. *ibi tem. num. 54.* pag. 224.
 Hæreticum esse dicere, debitam esse Laicali Potestati promotionem ad Beneficia Ecclesiastica independenter ab Ecclesiæ potestate; sicut & quod per Laicalem Investituram aliquod detur Sacramentum, vel potestas spiritualis. *ibid. num. 55. & 56.* pag. 524.
Investituræ Beneficiorum datas à Laicis Principibus, seu ad Beneficia promotionem, vel confirmationem, mediantebus signis illis Baculi, & annuli, damnantur Pontifices, ut illicitas, non tamen ut hæreticas, nisi hærescos significacionem in latiori sensu usurpaverint. *ibid. à num. 56. ad 59.* pag. 224. & 225.
Investiturarum illarum usus contra primigenium Ecclesiæ morem, & contra Sacros Canones erat. *ibid. num. 63.* pag. 226.
Jus nominandi præficiendum, vel Electioni consentiendi Principibus Laicis ab Ecclesiæ in ejus bonum subinde concessum, subinde permissum, tanquam Ecclesiæ Advocatis, & Protectoribus; ingestioni vero pro illorum libitu, semper Ecclesiæ restitit. *ibid. num. 21, 24, 27. & 63.* pag. 208, 109, 211. & 226.
Investiturarum usu abutebantur Principes, opprimentes Ecclesiæ libertatem in Sacris Electionibus, Beneficia Simoniacis, & indignis passim conferentes, erroribus, & scandalis occasione dantes. Jure ergo eo jure privati. *ibid. à num. 64. ad 67.* pag. 226. & 227.
Investiturarum propugnatores eas tuebantur, veluti non quidem Jure Divino, sed positivo Ecclesiastico concessas, & consuetudine legitime præscriptas; vitia, quæ in illarum usu irrepserant, tollendæ; ipsas tolli non posse. *ibid. n. 68. & 69.* pag. 228.
Privilegia Hadriani I. & Leonis VIII. concessa Carolo Magno, & Olhoni I. Imperatoribus de instituendis, & investiendis Romanis Pontificibus, & Episcopis, sunt apocrypha. *ibid. à num. 69. ad 74.* pag. 228, 229. & 230.
Investiturarum praxis in primis Ecclesiæ Sæculis, nec ré ipsa, nec de nomine nota. Antiquitus tamen mos erat regium consensum in Canonicas Electiones requiri, & Regalium, seu Feudorum investituram Electum suscipere à Principe. Tempore tamen Gregorii VII. qui adversus eas insurrexit, recens erat usurpatio, qua Principes ipsos Episcopatus, & Abbatis conferebant, cum oppressione libertatis Canonicarum Electionum; & cum exotica illa Baculi, annulique traditione; quæ tamen aliquandiu tolerata, cum in pejus rueret, nempe in sacrilegam mundanationem, & apertam tyrannidem, jure radicus sublatæ est. *ibid. à num. 76. ad 89. & 92.* pag. 231, 232. & 237.
Si Principes finibus illis se continuissent, quibus initio Investituræ circumferrebantur, nempe, in accessione Regii consensus, & traditione Regalium, nullam de Investituris quæstionem illis intulissent Romani Pontifices. *ibidem. num. 82.* pag. 233.
Quæ fuerit formula restitutionis Investiturarum factæ Callixto II. ab Henrico V. Imperatore, & concessionis huic factæ à Callixto de assensu ab Imperatoribus præstando Electioni legitime factæ, & investiendi Electum de feudis per sceptri traditionem? *ibid. num. 26.* pag. 210.
Jus nominandi ad Prælaturas, quo fruuntur modo Reges, non est nativum, nec tamen ab eis usurpatum, sed gratiose illis ab Ecclesiæ concessum. *ibid. n. 90.* p. 237.
Joachimi Abbatis errores à Concilio Lateranen. IV. damnati, non illius persona. *Lib.*

- Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 218. & Lib. V. Tit. 7. de Hæret. n. 24. Tom. 1.** pag. 428.
P. 59. & Tom. II. pag. 428.
Joannes Antiochenus, cognomento Scholasticus, Patriarcha C. P. insignem Collectionem Canonum adornavit, eique subjecit Leges Civiles, quæ argumento Canonum congruebant, initio Sæculi VI. Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 97. & 103. pag. 134. & 135.
Joannes Brenus, Lutheri placitis novos errores addidit, inter quos præcipuus, Christi Corpus ex vi unionis hypotacticæ, esse ubique. Unde orti Ubiquitæ? *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 25.* pag. 447.
Joannes Chrysothomus Liturgiam, seu Missæ ordinem concinnavit, quo utque modo utuntur Græci, exceptis certis duntaxat diebus, quibus utuntur Liturgia Basiliana. Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 28. pag. 225.
Joannes Gallensis Collectionem Canonum post Gratianum confecit: nonnulla ab isto prætermittenda adjungens, & sanctiones in ea inferens, quæ post illum prodierant. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 275.* pag. 178.
Joannes Grammaticus, cognomento Philoponus. Vide Trithemistarum Hæresis.
Joannes Hus Bohemus errores 35. propugnavit, versantes præcipue circa Ecclesiam, & Pontificiam Dignitatem, ac Sacerdotum jurisdictionem, bonorumque possessionem. Tandem igni traditus est, erroreque damnati in Conciliis Constantiensi, & Basiliensi. Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 25. pag. 438.
Joannes de Latone, & Petrus Bonageta Ord. Minorum Sæculo XIV. errores plures circa Eucharistiam disseminarunt. *ibid. num. 24.* pag. 433.
Joannes de Montefono Hispanus, Ordin. Prædicat. Theologus Parisiensis, delinente Sæculo XIV. plures propositiones docuit partim erroneas, & scandalosas, partim piarum aurium offensivas, inter quas, contendeat, de fide esse B. Virginem Mariam non fuisse immaculatam conceptam. *ibid. num. 24.* pag. 437.
Joannes Papa XII. antea Odavianus dictus, primum omnium nomen cepit mutare. Varia ejus fortuna. Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 15. pag. 490.
Joannes Parvus Theologus secularis, docuit licere homini privato propria auctoritate Tyrannum occidere, cujus doctrinam Concilium Constatianse damnavit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 25.* pag. 440.
Joannes Præpositus Papiensis, Decretalium Collectionem elaboravit, omittit à Gratiano addidit, Conciliaria, & Pontificia Decreta post illum emanata recensuit. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. num. 225. & 226.* pag. 167.
Joannes Scottus Erigena varios errores Sæculo IX. circa prædestinationem, & Eucharistiam disseminavit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 22.* pag. 419.
S. Joseph verum Matrimonium contraxit de præsentati cum B. V. Maria. Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. num. 36. pag. 285. & 286.
Joviniani Monachi errores, acerrime à S. Hieronymo exagitati, & pluribus in Conciliis damnati. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 17.* pag. 410.
Irregularitas est Canonicum impedimentum receptionem Ordinum, aut aliquem eorum usum directe impediens. De se perpetua est. Ejus nomen in antiquis Canonibus non occurrit; bene vero res per nomen significata. *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excom. num. 36. & 37.* pag. 593.
Irregularitas, alia est ex defectu, alia ex delicto: ex prima specie sunt irregularitas orta ex bigamia, juxta dispositionem Apostoli. Ex defectu natalium, quæ tamen generaliter stabilita non fuit usque ad Sæculum XIII. Ex defectu lenitatis; *Lib. V. Tit. 39. de Sentent. Excom. num. 36. & 37.* pag. 593.

- circa quam olim diversi fuerunt sensus Romanorum Pontificum. Irregularitas vero ex defectu corporis, nisi executionem Ordinis impediret, inducta non fuit in Ecclesia neque Latina, neque Græca, usque ad Sæculum V. Irregularitas ex secunda specie, sive ex delicto, olim comprehendebat quælibet peccata mortalia, sive publica, sive occulta, sive publicæ penitentia subiecta, sive privata, sive expiata, sive non expiata; ita ut quodlibet illorum irregularitatem induceret, non tantum quoad susceptionem Ordinum; sed etiam quoad illorum usum: quæ rigurosa disciplina duravit usque ad Sæculum circiter XI. quo restituta fuit ad peccata publica, quæ infamiam inducunt, vel de jure, vel de facto: *ibid. à num. 38. ad 51.*
- Isidorus Mercator, alias peccator, alius est ab Isidoro Archiepiscopo Hispalensi. Ille, & non iste, Author est Collectionis Conciliorum, & Episcolarum Decretalium, quæ Isidori Mercatoris nomine indigitatur. *Lib. I. Tit. 2. de Constitut. à num. 131. ad 140.*
- Isidoriana Collectio Sæculo VIII. concinnata fuit. Quam materiam ea Collectio complectatur? cum probatis mercibus, & adulterinas quoque obtrudit. *ibid. à n. 141. ad 143. Item 155. & 187. ad 196.*
- Jubilæum, Indulgentiam adeo plenam significat pro ut Clavium potestas se extendit. Quis primus Author ejus indictionis? Quot variationes subierit? Qui primus illud ad universam Ecclesiam extendit? Jubilæa alia sunt ordinaria, seu statim temporibus affixa; alia extraordinaria, pro eventu, seu contingentiæ publicæ causæ. *Lib. V. Tit. 38. de Penitent. & Remiss. n. 101. pag. 574. & seqq.*
- Judæi non credentes in Christum excusationem non habent de peccato suo, quia ob doctrinam, & vitæ innocentiam, ac miracula ab eo patrata, habuerunt evidentiam moralem, de eo quod erat Messias à Lege promissus; non tamen evidentiam metaphysicam, quam si habuissent, nunquam, ut ait Apostolus, Dominum Gloria crucifixissent. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 55. pag. 474.*
- Judæorum Republica, in eo differebat à Christiana, quod in illa Deus non solum jus credendorum, verum etiam politicum præscripserit: Christus vero Leges regendæ Reipublicæ ipsum colentis, non tradidit. *ibid. num. 68. pag. 482.*
- Judices Ordinarii, seu nati, sunt qui jurisdictionem, cum ipsa Dignitate ad quem assumuntur, accipiunt: Delegati vero extra ordinem, ex commissione Superioris Ordinarii eam recipiunt. *Lib. II. Tit. 1. de Judiciis num. 6. pag. 371.*
- Judices Delegati à primis Ecclesiæ Sæculis jam noscuntur: Judices tamen delegati ad normam Legum Civilium instituti, quorum officia in Decretalibus describuntur, in forma Ecclesiasticum ingressi non sunt usque ad finem Sæculi XII. vel initium XIII. *ibid. num. 7. & 8. pag. 371. & 372.*
- Judices Delegati à Papa possunt subdelegare, non solum ad simplicem notionem causæ, sed etiam committere possant suam omnimodam, seu plenam jurisdictionem, vel solum partem illius, in alterum. *ibid. num. 10. pag. 372.*
- Judicium Delegatorum horum munus, ad personas specialibus qualitatibus decoratas, primus restrinxit Bonifacius VIII. Tridentinum vero munus illud coarctavit ad solos Judices Synodales. *ibid. num. 11. & 12. pag. 372. & 373.*
- Judices Synodales à Synodis Provincialibus, vel à Diaconis, vel ab Ordinariis, de consensu saltem Capitali, eligendi sunt, quatuor numero, pro unaquaque Diocesi, qualitatibus requisitis à Bonifacio VIII. præditi. Delegationes aliis commissæ, subreptitiæ censeri debent. *ibid. num. 13. & 14. pag. 373.*

- Judicia Ecclesiastica per X. priora sæcula, nullis Civilis Juris formalitatibus fuerunt instructa, sed causæ per Episcopum, suosque Presbyteros, & Diaconos, vel Diocesanam Synodum, utraque parte audita, per modum amicabilem arbitramenti, componebantur, seu discutebantur. *ibid. num. 46. pag. 395.*
- In Judiciis Ecclesiasticis formalitates, & subtilitates forenses post Sæculum X. subintrare ceperunt. Qua occasione? Et Judicia ad normam Legum Civilium præscribere ceperunt Romani Pontifices Sæculo XII. Sæculo vero XIII. juxta eam formam stabilita in Decretalibus. *ibid. à num. 47. ad 49. pag. 396. & 397.*
- Ordo stabilitas in Decretalibus successively obtinuit in Tribunalibus Laicis Christianis. Qua occasione? Spiritus Ecclesiæ licet semper idem, conditionibus hominum, & temporum se atemperavit. *ibid. num. 50. & 51. pag. 398.*
- Judicia in causis hæresis, vel Hæreticorum. Vide Hæreticus. & S. Officium Inquisitionis.
- Judicia in causis Episcoporum, Clericorum, & Laicorum. Vide verb. Episcopus, Clericus, Laicus.
- S. Ivo Episcopus Carnotensis duplicem Canonum Collectionem perfecit: una quæ dicitur, *Decretalium D. Ivoii*; altera, quæ inscribitur, *Panormia, Ivoii* sive *Compendium Legum in Decreto Ivoii contentarum*. Utriusque idem Ivo Author est. Quid ultra præstiterit, quam Burchardus? Primus fuit ex Occidentalibus, qui Jus Civile cum Canonico conjunxit. Plura tamen apocrypha in suam Collectionem intulit. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 220. ad 224. pag. 166. & 167.*
- S. Ivo Investituras defendit: eas tamen, quæ fiebant salva libertate Canonicarum Electionum, & sine fæda simoniae labe. *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elect. pot. num. 92. pag. 237.*
- S. Ivo in Ecclesia S. Quintini, cum esset Præpositus, vitam Communem Clericorum restituit, & Canonicorum Regularium Ordinem in Gallia reformavit, ad abdicationem proprietatis adstringens, sub Regula S. Augustini. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 19. & 24. pag. 187. & 189.*
- Jus Ecclesiasticum eundem habet finem, quam Evangelium. In Proæmio operis. Jus Ecclesiasticum dividitur in Jus credendorum, & agendorum. *ibid. in Proæmio.*
- Juris Canonici Corpus, quo hodie utimur, continet Decretum Gratiani, quinque Libros Decretalium Gregorii IX. Sextam Decretalium Bonifacii VIII. Clementinas, Extravagantes Joannis XXII. & Extravagantes communes. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 2. ad 4. pag. 98.*
- Jus Canonicum novissimum ex quibus coalescat? *ibid. num. 277. pag. 179.*
- Jus Canonicum, seu Ecclesiasticæ regulæ. Vide verb. Canon.
- Jus Patronatus, hoc est, jus nominandi, seu præstandi Clericum idoneum ad Beneficium vacans, apud antiquos ignotum, quoad nomen; res tamen ipsa non erat ignota. *Lib. III. Tit. 38. de Jure Patron. num. 1. & 2. pag. 195.*
- Jus Patronatus dividitur in Ecclesiasticum, quod competit personæ ratione Ecclesiæ; & in Laicale, quod non ratione Ecclesiæ, sed ratione proprii patrimonii personæ competit. Hæc differentia (olim pariter ignota) præcipue consistit in differentia temporis præsentationi definiti pro utroque; & in jure præsentandi plures successive apud laicum in tempore suo, ad effectum, ut etiam postreum priori possit præferre Episcopus: cum præsentatus per jus patronatus Ecclesiasticum sit unus tantum.

- tantum, vel si plures successive, prior sit præferendus. *ibid. num. 3. pag. 195.*
- Patronis, seu Ecclesiarum Fundatoribus in V. primis Ecclesiæ sæculis iura quædam honorifica delata, nempe eorum nomina, & elogia in eorum Ecclesiis solemniter fuerant inscripta; ipsæque Ecclesiæ nomen Fundatoris sæpe mutasse. *ibid. num. 4. & 5. pag. 196.*
- Jus quoque nominandi, seu præsentandi Clericos ad Ministerium suarum Ecclesiarum ab initio sæculi V. eis fuisse tributum, vero simillimum est. Hæc tamen gratia concessa solum videtur in Occidente Fundatoribus Ecclesiasticis, eo sæculo, non tamen Laicis; utrisque vero in Oriente. *ibid. 6. & 7. pag. 196.*
- Sequentibus vero sæculis in utraque Ecclesia, utrisque Patronis Ecclesiasticis, & Laicis eorumque successoribus ea facultas data fuit. Tamen Clericorum institutio, vel destitutio fieri non poterat Episcopo inconsulto. *ibid. n. 8. pag. 197.*
- Juris quoque Patronatus erat curam habendi rerum, quas Fundator Ecclesiæ dederat, & an ab eo ordinata adimplerentur: circa quæ tamen nullam habebat potestatem, sed corrigenda ad Episcopum, vel eo, negligente, ad Metropolitanam deferre debebat Patronus. *ibid. num. 9. pag. 198.*
- Juris quoque erat Patronatus, ut de proventibus Ecclesiæ patronatæ Fundator, seu Patronus, vel ejus heres, si ad egestatem esset redactus, ali deberetur. Interdum concedebatur ipsis pensio aliqua annua, solvenda ex bonis Ecclesiæ, etiam si non indigerent, quam alteri tertio poterant illi consignare. *ibid. num. 10. pag. 199.*
- Patronis quoque, nimirum si Reges, vel Principes essent, in Ecclesiam patronatam venientibus, processionaliter occurrebatur. Dabatur quoque eis locus honoratior in ipsa processione; atque etiam honor thuris, sive suffitus: qui licet primario institutus sit ad excitandum Populum ad elevandam mentem in Deum; tamen quia symbolum honoris quoque reputabatur, ipsis in signum eminentiæ, seu gratitudinis deferri capit. *ibid. num. 11. & 12. pag. 199. & 200.*
- Patroni quoque in signum honoris specialis, aqua lustrali, seu benedicta preparatim, seu ante alios Laicos aspergebantur. Ipsi interdum volentibus sibi porrigi aspergillum, ut ipsimet semetipsos aspergerent, resisterunt Episcopi Galliæ, & Belgii. *ibid. num. 13. pag. 200.*
- Jus quoque Patronorum fuit, eorum expressa nomina recitari in publicis precibus; habere specialem, & perpetuam sedem in Ecclesia, & etiam in Choro; atque etiam in Ecclesia, vel in Choro suæ sepulturæ locum. *ibid. à num. 14. ad 16. pag. 200. & 201.*
- Patronus Ecclesiasticus, qui Patronus est, quia Prælati talis Ecclesiæ, non potest in Litra sua arma gentilitia depingere, sed tantum Ecclesiæ. *ibid. num. 17. pag. 201.*

L

Lateranensis Concilii IV. Symbolum Fidei uberius Fidem exponit, quam antiquiora Symbola. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. n. 216. & seq. pag. 58. & seq.*

Lateranensis Ecclesia an exculata fuerit sæculo VI. à Canonicis à S. Augustino institutis, à Gelasio I. Papa introductis? an à Monachis Benedictinis? inter utrosque disputatur: postremis contententibus in Lateranensi Ecclesia non introductos Canonicos usque ad sæculum XI. ab Alexandro II. & quidem non Regulares, sed secul.

- seculares, Lucenses nempe, qui sub Regula Chrodogangi, vel Aquifronensi vivebant, qui tamen Regulares postmodum effecti sunt. Hos ab illa ejecit Bonifacius VIII. introducens regulares, quos postea repulit Eugenius IV. Regulares postlimio restituens: qui tamen post sexdecim annos iterum ejecti, sæculares rursum intromissi. Paulus II. rem composuit, Canonicos Regulares cum Sæcularibus admittens. Regulares tandem abire permisit Sixtus IV. & ad Ecclesiam de Pace amandavit, quam, cum nomine Canonicorum Lateranensium, etiam num retinent. *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. num. 6. pag. 181.*
- Laurentius Antipapa, quam ingentes, & diuturnas turbas excitaverit contra Symmachum Legitimum Pontificem? *Lib. V. Tit. 8. de Schism. num. 5. pag. 488.*
- Lectoratus Ordo apud Græcos, idem erat ac Psalmistatus, apud Latinos vero Psalmistatus est distinctum officium, sed nunquam fuit Ordo. Quænam fuerint Lectoratus munia? *Lib. I. Tit. XI. de Tempor. Ordin. & qual. Ordin. num. 6. & 22. pag. 274. & 281.*
- Legatorum Apostolicorum Missio, usus antiquissimus: Exempla. *Lib. I. Tit. 30. de Offic. Legati. num. 1. pag. 324.*
- Legati, alii à Latere, alii Missi, alii Legati nati dicuntur; primi sunt Legati qui Cardinales sunt, quia de latere Papæ, & qui cum Collegio Cardinalium unum Corpus constituunt, assumuntur. Secundi, qui eo gradu destituti, mittuntur, quique dicuntur Nuntii Apostolici, in quorum facultatibus tamen interdum adjicitur clausula: *Cum potestate Legati à latere.* Tertii, qui dignitatem hanc non ex particulari deputatione Papæ, sed ex sua ad certam Sedem provectione, cui annexa est, eam assequitur. Horum nomina licet primis Ecclesiæ Sæculis ignota, non tamen officia. *ibid. num. 2. & 3. pag. 324. & 325.*
- Legati Responsales, sive Apocrisarii Apostolici, iidem ac Nuntii Apostolici. Vide *Apocrisarius.*
- Legatorum natorum potestas fulgentior erat, quam Legatorum Responsalium, seu Apocrisariorum. Iidem erant Vicarii Apostolici. Quæ fuerint illorum munia? *ibid. num. 5. pag. 326.*
- Legatos hos, seu Vicarios non instituerunt Romani Pontifices, dominationis propagandæ ambitione; sed ut necessitati, & utilitati stabilendæ Religionis, & Ecclesiasticæ disciplinæ in Regnis, & Provinciis, commodiori modo prospicerent. *ibid. num. 6. pag. 327.*
- Legatorum natorum potestas post sæculum X. collapsa est, substitutis eorum loco Legatis arbitrariis, tum à Latere, tum Nuntiis Apostolicis, id exposcente illius vitiorum subreptium. *ibid. num. 7. pag. 328.*
- Vide verb. *Nuntius Apostolicus.*
- Leges Papales, ut obligationem inducant, quæ præviè requirantur? *Lib. I. Tit. 2. de Conslit. à num. 283. ad 285. pag. 180. & 181.*
- Vide *Pontifex Rom. Canon, Decretales, &c.*
- Leonis VIII. privilegium de eligendo, & instituendo Romano Pontifice, & Episcopis per Provincias intervendi concessum Othoni I. Imper. ut dicitur, suppositum est. Qualis fuerit hic Pontifex? *Lib. I. Tit. 6. de Elect. & Elect. pot. num. 47. 69. & 72. p. 220. 228. & 230. & Lib. V. Tit. 8. de Schism. n. 15. pag. 490.*
- Lites, seu causæ temporales Civiles Laicorum Christianorum in primis Ecclesiæ sæculis ad Episcopos deferbantur dirimendæ; huncque morem Christiani Principes sæculo IV. & sequentibus suis legibus confirmarunt. *Lib. II. Tit. 1. de Judicis*

- dictis à num. 15. ad 20.* pag. 374. & 375.
 Episcopi iudicium promebant more arbitrorum; laici tamen ab eorum arbitramento provocare non poterant. *ibid. num. 19.* pag. 374.
 Libellus Repudii. Vide *Matrimonium.*
 Lites Monachorum, & Monialium cum quocumque conductas, ab Episcopis private iudicari voluit Iustinianus Imperator; atque etiam quod Episcopus adiretur, si ligantibus in foro seculari Iudex esset suspectus, ut ille una cum Iudice amicabiliter dirimerent. *ibid. n. 21.* pag. 375.
 An autem non tantum ex compromisso utriusque partis, sed etiam parte altera invita ad Episcopos causa Civiles Laicorum deferrentur à Sæculo IV. ad VIII. utrinque disputatur. Certissime tamen id statuit pro toto suo Imperio Carolus Magnus. *num. 20. & 22.* pag. 375.
 Episcopis parere voluit Idem Imperator omnes, etiam proprios ipsius filios, statuta pena in rebelles; maxime circa executionem disciplinæ, vitiorum emendationem, penitentiam infictionem, divini cultus promotionem: quin & eodem IX. Sæculo à Regibus Episcopi instituti sunt Inspectores, & Censores Sæcularium Iudicum; ad ipsorumque Episcoporum iudicium pertinere Causas Civiles secularium in quibus intercurreret peccati periculum, juramentum, fides, vel Matrimonium. *ibid. num. 22.* pag. 376.
 Episcoporum iurisdictione in Laicos, & in eorum res vigeat adhuc Sæculo XIII. communitur, licet non ita ampliata, ut olim in Gallia: Ita ut si litigabatur de fundo Clerici cum Laico, Laicus ad forum Clerici pertraheretur. Item contumeliosus in Clericum; Causæ de adulterio, &c. *ibidem.* pag. 376.
 Iurisdictione Episcoporum in Causis Laicorum quoad temporalia, impeta cepit Sæculo XIII. maxime in Gallia, ac ibi, & alibi paulatim minui, & penitus annihilari. *ibid. num. 23.* pag. 377.
 Laicis licet primis sæculis licitum esset ad Ecclesiasticum Tribunal provocare; Clericis tamen semper prohibitum ad seculare iudicium recursum facere: cum licentia tamen Episcopi in Causis Civilibus poterant provocare. *ibid. n. 25. & 26.* p. 378. & 379.
 Liturgia. Vide verb. *Missa.*
 Lolhardorum hæresis, Authore Lolhardo Waltheo in Germania Sæculo XIV. grassans, Sacramenta Baptismi, Eucharistiæ, Extremæ Unctionis, & Matrimonii rejiciebant, omne genus incestus admittebant. Plures eorum fuere combusti, persequerantur nihilominus Secta illa ad Lutheri tempora. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 24.* pag. 431.
 Lucilius Vanini Neapolitanus, Atheismum primus orbi Christiano innoxit, à senatu Tolosano captus, vivus comburi iussus initio hujus Sæculi XVIII. *ibid. num. 26.* pag. 456.
 Lutherus. Vide *Martinus Lutherus.*

M

Macedonius Hæreticus Divinitatem Spiritus Sancti negans variis in Conciliis damnatur. *Lib. I. Tit. 1. de Sum. Trin. num. 99.* pag. 24.
 Mahometus, à quo Mahometanorum Secta Sæculo VII. prodiit, nefariam suam doctrinam, uno volumine, Arabice dicto, Alcoran, complexus est, cujus summa recensentur.

- cenfetur. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 20.* pag. 415.
 Major-domus. Vide verb. *Vice-Domini.*
 Manipulus, si idem est ac orarium, vel sudarium, primis Sæculis Clericis, Laicisque communis fuit usus. Manipulo quo olim utebantur Ministri Altaris, erat lineam sinistro brachio alligatum ad abstergendum sudorem; mutatus fuit in ornamentum sacrum, & lineæ materia in eam, ex qua confecta est Stola, circa Sæculum X. *Lib. III. Tit. 1. de Vita & Honest. Cler. num. 8. p. 4. & Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 56.* pag. 238.
 Manichæorum hæresis Sæculo III. Author, & propagatores, qui fuerint? Unde sic dicti? quoniam illorum errores? Novi Manichæi veteres impietate longe superantes Aurelianus in Gallia Sæculo XI. exorti, viri tandem combusti sunt. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 16. & num. 22.* pag. 416. & 419.
 Marcion Hæresiarcha Sæculi II. quis fuerit? ejus errores, ac finis. *ibid. n. 15.* p. 399.
 Marcus Hæreticus, Magus, & præstigiator, ac spurcissimus, de quo S. Iræneus. *Lib. V. Tit. 58. de Penit. & Remiss. num. 13.* pag. 522.
 Marcus Antonius de Dominis primum Jesuita, postea Archiepiscopus Spalatenfis, dein Apostata, opus scripti de Republica Christiana, quo negativè Papæ Primatum, & Ecclesiasticam Hierarchiam evertete conatus est. Obiit carceratus, & penitens. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 26.* pag. 454.
 Maronite Catholici propria Liturgia utuntur, sed in azymis consecrant. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missar. num. 30.* pag. 225.
 Marcellus de Menandrino, & Joannes Jandinus in gratiam Ludovici Bavari Imper. omnem Ecclesiasticam auctoritatem Potestati Laicæ transcribere variis assertis erroribus conati sunt, quos Joannes XXII. condemnavit. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 24.* pag. 431.
 Martinus Braccarenfis Episcopus Collectionem Canonum à Græco in Latinum obscurius translatorum, vel etiam interdum immutatorum, planius, & emendatius restituit; nonnulla eidem adjiciens ex Conciliis Africanis, & Hispanis. *Lib. I. Tit. 2. de Constit. à num. 124. ad 129.* pag. 140. & 141.
 Martinus Bucerus Apostata Dominicanus, erroribus Lutheri, alios addidit; sectam suam in Angliam introduxit, cum Paulo Fagio, & Petro Martyre hæresis sequacibus. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 245.* pag. 445.
 Martinus Confalvus dementissimus Hæreticus docebat se germanum esse S. Michælis; atque primam veritatem, & scalam cæli. A magistratu Seculari igni traditus est. *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 24.* pag. 433.
 Martinus Lutherus Saxo, Ord. Eremitarum S. Augustini plures errores jam olim ab Ecclesia proscriptos, invexit contra transubstantiationis dogma, & communionis sub una specie, ac Missæ Sacrificium: contra Purgatorium, cultum Reliquiarum & Imaginum, ac invocationem Sanctorum, atque Indulgentias: contra Primatum Rom. Pontificis, ac Hierarchicam Ordinem Ecclesie: contra Catholicam doctrinam de peccato originali, justificatione, & libero arbitrio, de Sacramentalibus, jejuniis, & bonis operibus, &c. quos tamen errores non uno veluti habitu evomuit, sed successive pro ut ipsi data occasio, & que subinde ut vera agnoverat, postea pernegavit. Polygamiam admittit, & Catharinam de Bore, Monialem, à se prius gravidatam, sacrilego Matrimonio sibi in Uxorem copulavit, tresque filios ex ea suscepit: improvisa tandem monte sublatus est Islebii, patria sua, adulto Sæculo XVI. *ibid. num. 25.* pag. 442. & seqq.
 Mat-

- Matthæus Grabon Saxo Ord. Predic. proprietatem, ac dominium bonorum in communi in statu Seculari, & Clericali, extra Religiosam Professionem damnavit; nec posse Religiosum sine peccato mortali abdicare voluntatem habendi bona in communi asseruit. Quos errores Concil. Constantiense damnavit. *ibid.* pag. 441.
- Materialistæ dicuntur, qui affirmant in rerum natura nulla alia entia existeri præter corpora, immaterialitatem animæ negantes, ac cogitationem per motum materiæ cuiusdam subtilis explicare conantes. Deum licet materialem censent, non tamen corpus ei assignant. Facile tamen hinc in Atheismum labuntur, qui ita philosophantur. *ibid.* num. 26. pag. 458.
- Matthias Flaccus Illyricus rigidiorum Lutheranorum Antesignanus, Centuriarum Magdaburgensium præcipuus compilator, & editor: peccatum originale esse ipsam hominis substantiam perperam docuit. *ibid.* num. 25. pag. 447.
- Matrimonium dictum quoque Connubium, Conjugium, vel Nuptiæ: quid per hæc nomina de eo significetur? *Lib. IV. Tit. 1. de Sponsal. & Matrim. n. 1.* pag. 255.
- Matrimonium de solo naturæ jure spectatum quid essentialiter importet? Refelluntur Thomæus, & Wolffius Protestantes, ac demonstratur conjunctionem Maris, & Fœminæ perpetuam vitæ consuetudinem retinens. *ibid.* d. n. 2. ad 5. p. 256. 257. & 258.
- Matrimonium in ratione Contractus Civilis est Conjunctio Maritalis inter legitimas Personas, hoc est, jure Civili, vel Canonico non incapaces connubendi. *ibid.* num. 6. pag. 258.
- Matrimonium lege naturæ, & divina præceptum est; sed hoc præceptum communi hominum, non singulis datum est. *ibid.* num. 7. pag. 259.
- Vide *Calibatus.*
- Matrimonium jure naturæ nudo spectatum indissolubile est; atque etiam divina lege, quæ ulterius Monogamia, seu unius cum una esse voluit. *ibid.* n. 8. & 9. pag. 260.
- Lex divina de Monogamia perseveravit usque ad diluivium, ex quo solum quatuor tori Monogami subducti sunt. *ibid.* num. 10. & 11. pag. 260.
- Primus qui Polygamiam, seu Polygyniam introduxit ante diluivium fuit Lamech Cainita, quo pravo exemplo abreptus est genus hominum. *ibid.* n. 11. p. 260.
- Deus post diluivium in præcepto de Monogamia dispensavit per inspirationem internam, Noe, vel Abrahamo factam: quæ an ad totum hominum genus se extendit, an ad solum Populum Hæbreorum? difficile est definire. *ibidem.* num. 12. pag. 261.
- Polygamia licet jure naturæ permessa non sit, non tamen ita jure naturali prohibita, ut nullatenus possit in ea dispensari, ut v. g. in præcepto de non injuriando Creatore; cum occurrere possit ratio, quæ prævaleat rationibus Monogamiam deposcentibus, qualis erat necessitas propagandi Dei Populum, quo sine sanctæ usi sunt Patriarchæ, licet alii ea abusi sint ad explendam libidinem. *ibid.* num. 12. & num. 77. pag. 261. & 325.
- Apud plures Infidelium Nationes polygamia fuit legibus prohibita. *ibid.* num. 13. pag. 261.
- Lex divina de indissolubilitate Matrimonii usque ad Moysen perseveravit; per illum autem Deus Populo Judæorum ob duritiam cordis eorum permisit libellum repudii. *ibid.* num. 10. & 14. pag. 260. & 262.
- Licet cordis duritia à peccato non excusabat, tamen permisso dimittendi Uxorem ob eam duritiam elargitam, excusabat dimissionem à peccato. *ibid.* num. 15. pag. 262.

- An libellus Repudii solveret Matrimonium quoad totum tantum, an etiam quoad vinculum? *ibid.* pag. 262.
- Causa ut Maritus libellum Repudii dare posset, gravis debebat esse ex parte Uxoris, ut lepra, sterilitas, ebriositas, rixandi consuetudo, cum indolentia, & pertinacia: quas causas, in libello scriptas, Scribis Judæorum tradebat Maritus; qui de justitia, & æquitate decidebant. Uxor autem virum repudiare non poterat, vel quia contra Judæorum legem, aut firmatam eorum consuetudinem: bene autem poterat apud Romanos. *ibid.* num. 15. pag. 262.
- Matrimonium ad primævam Monogamiam Christus Dominus reduxit, ad Sacramenti dignitatem evehit, ac Polygamiam in veteri Lege concessam sustulit: ex quo nec in Neo-conversis ab Apostolis tolerata fuit; cum tamen aliquandiu tolerata fuerit observatio legalium, licet à Christo abrogatorum. *ibid.* n. 16. & 17. pag. 263.
- Uxorum repudium quoad vinculum Matrimonii, Christus quoque abtulit, & primævæ indissolubilitati illud restituit. *ibid.* num. 18. pag. 264.
- Matrimonium vero non consummatum quoad vinculum dissolvi per emissam à Consorte Professionem solemnem Regularem, etiam altero Coniuge invito, ut fidei dogma ex traditione tenet Ecclesia. Hunc tamen effectum non habet susceptio Sacrorum Ordinum: Professio vero Regularis nec illum habet jure naturali, neque Ecclesiastico, sed divino positivo. *ibid.* d. num. 32. ad 34. à pag. 278. ad 281.
- Non solum Professio solemnis Regularis, sed etiam simplex vorum Castitatis, & mundanarum rerum abdicatio, *per se* habuit jure Divino positivo vim dirimendi Matrimonium ratum quoad vinculum. An autem Romani Pontifices ex plenitudine potestatis à Christo acceptæ potuerint recentioribus sæculis ampliam eam vim restringere ad votum Castitatis emissum in solemnem Professione alicujus approbati Ordinis Regularis? *ibid.* num. 34. pag. 281.
- Matrimonium dissolvitur quoad vinculum si alter Coniugum ex infidelitate ad Fidem convertitur, altero in infidelitate remanente, & sponte discedente à Fidei, aut sine injuria Creatoris cum eodem cohabitare volente. *ibid.* n. 20. pag. 265.
- Matrimonium tamen à Fidelibus contractum non dissolvitur, licet alter postea in hæresim, aut in paganismum labatur, nec velit cohabitare absque injuria Creatoris. *ibid.* num. 217. pag. 382.
- Si Coniux in infidelitate remanens consentiat habitare pacifice, & sine injuria Creatoris cum Consorte ad fidem converso, an hic teneatur non recedere & habitare cum illo? *ibid.* num. 20. pag. 265.
- Certum tamen est olim licitum fuisse Coniugi Fideli habitare cum Infideli, nulla scripta lege id prohibente, secluso periculo perversionis; usu tamen & consuetudine jam illicita facta est hæc cohabitatio, nisi forte iis in casibus, in quibus spes affulgeret futuræ Conversionis: de quibus judicare muneris est Sacerdotis. *ibidem.* pag. 265.
- Matrimonium in casu adulterii ab altero Consorte commissi dirimitur quoad totum, non tamen quoad vinculum; seu liberum est innocenti criminolus relinquere. *ibid.* d. num. 21. ad 23. pag. 265. & 266.
- Matrimonium apud Græcos ab antiquo dissolvitur, etiam quoad vinculum propter adulterium: quam praxim nonnulli veteres Patres approbare videntur, contra id quod sentit Latina Ecclesia luculentioribus, & firmiteribus nixa testimoniis ab initio Ecclesiæ usque nunc. *ibid.* d. num. 24. ad 31. pag. 267. & seqq.
- Matrimonium quoad vinculum, non dissolvitur propter hæresim, vel ob alia crimina,

- mina, ut Græci, & quidem antiqui Patres, ac Leges Civiles Imperatorum docuerunt; contrarium enim Ecclesia Romana definiuit. *ibid. n. 27.* à pag. 267.
- Matrimonium consummatum per Professionem Regularem solemnem à Coniugibus ex communi consensu factam, non dirimitur; valida tamen est Regularis Professio. Dirimitur tamen, & quidem unice, per Professionem Regularem, quando solum est ratum. *ibid. num. 34. & 36.* à pag. 286. ad 284.
- Omnia Divortia Jure Ecclesiastico permilla tantum sunt quoad torum. *ibid. p. 285.*
- Divortii Causa præcipua est Adulterium, ita ut nocentem etiam emendatum excludat de se à toro innocens, nisi sponte is illam recipere velit: cetera autem Causa Divortii sunt temporaria, & cessat illis cessantibus. *ibid.* pag. 285.
- Matrimonii essentia, sive ut est officium naturæ, sive ut est Sacramentum tota repouenda est in nexu, seu vinculo perpetuo, quod ex consensu interno, & pacatione externa inter Virum, & Mulierem resultat. *ibid.* pag. 285.
- Matrimonium quod per inortem alterius Coniugis omnino dissolvitur, licite iterari potest à Fidelibus, quoties libuerit: Ecclesia tamen potius exoptavit à secundis, seu ulterioribus Nuptiis Fideles abstinere, quam quod repeterent. *ibid. num. 37. & 38.* pag. 287. & seqq.
- Matrimonium iterantes in utraque Ecclesia Græca, & Latina, publice penitentia subijciuntur; quo rigore, temporum lapsu, evanescente, remanet in penam pro Bigamiis sola irregularitas; & denegatio benedictionis Sacerdotalis dum secunda Nuptia inveniuntur. *ibid. num. 39.* pag. 290.
- Matrimonium repetentes quibus panis Canonice essent obnoxii? Quam acri quoque stylo insectati sint à veteribus Patribus? Duriora tamen quæ adversus Nuptias iterantes duxere, benigne interpretantur; & Ecclesiæ dogma de licitudine polygamia successivæ firmatur. *ibid. num. 40. & 41.* pag. 291. & seqq.
- Quarta Nuptias pro irritis habere voluerunt Orientales Imperatores, nec pro legitimis censeri filios ex eis procreatos. *ibid. n. 42.* pag. 297.
- Matrimonia, seu Christianorum Nuptia à primis Ecclesiæ Sæculis in facie Ecclesiæ celebrabantur, atque à Sacerdote benedicebantur. *ibidem num. 63. & 70. ac 160.* pag. 312. 318. & 358.
- Quos Ritus, & Solemnitates observent Græci in celebrandis Nuptiis? Mos Coronam imponendi super capita Viri, & Uxoris in solemnitate Nuptiarum in utraque Ecclesia fuit in usu; sicuti etiam apud Judæos, & varias Gentes. Bigami tamen Corona non donabantur. *ibid. num. 71.* pag. 319. & seqq.
- Nuptias post Missarum solemnità à Christianis consuevisse celebrari prioribus Ecclesiæ Sæculis; anulum Nuptialem propria Sacerdotis benedictione sanctificari, solum apud Latinos: aliasque ceremonias in usu fuisse constat; quibus obsoletis, superstitis adhuc manet Sacerdotis benedictio, & dexterarum Contrahentium conjunctio: ex quo apparet quantum deciderint Christiani ab apprehensione genuini finis Matrimonii, quem Veteres præ oculis merito habebant. *ibidem. 72. p. 321.*
- Ad Matrimonium contrahendum quædam aliquando impedimenta obstant, tum jure naturæ, tum divino positivo, tum Ecclesiastico, vel Civili; aliqua tamen jure naturæ impedientia, dispensabilia aliquando sunt. *ibid. à num. 37. ad 75.* pag. 322. & 323.
- Matrimonii impedimenta, quæ Deus per Moysen Cap. 18. Levitici promulgavit, aliqua sunt jure naturali impedientia, alia tantum Jure Divino positivo judiciali; in quibusdam tamen ex illis, etiam de jure naturali, potest aliquando Ecclesia

- dispensare. *ibid. num. 76. & 77.* pag. 323. 324. 325. & seqq.
- Matrimonium quatenus est Contractus Civilis subiacet Legi Civili; nec quia Christus illud exivit ad dignitatem Sacramenti, à jurisdictione Principum temporarium subduxit, qui proinde impedimenta dirimentia statuere possunt. *ibid. num. 78.* pag. 329.
- Si Princeps statueret Impedimentum dirimens, quod Ecclesia non statuisset, an tunc talis Contractus non Civilis, sed præcisè humanus, & naturalis, esset Sacramentum? *ibid. num. 81.* pag. 330. & seqq.
- Jus statuendi impedimenta dirimentia Matrimonium cumulativum est Ecclesiæ, & Principum temporalium. Verum hi ex pietate erga Ecclesiam, & in reverentiam Sacramenti, exercitio hujus juris reuantiarunt, saltem à temporibus Caroli Magni; & tandem circa Sæculum XII. deventum est, ut ipsi Principes nihil amplius circa Vinculum Matrimonii sua autoritate statuerint. An proinde Principes nunc ab ea potestate maneant exclusi? *ibid. num. 80.* pag. 330.
- Ecclesia tamen à primis Sæculis circa Sacramentum Matrimonii dispositiones ordinavit, non tantum pro causis Divortii, verum etiam circa impedimenta impedientia, vel dirimentia, etiam private ad ipsos Principes Sæculares, immediate à Christo, & non à Principibus accepta ad id potestate. *ibid. num. 82. & 83.* pag. 332.
- Impedimenta vel tantum impedientia, vel etiam dirimentia, quænam sunt? Vide verb. Impedimentum.
- Matrimonium esse licitum, & honestum negarunt antiqui Heretici: esse Sacramentum, negant moderni Protestantes: Fides Catholica utrumque asserit, gratiamque illud conferre definiuit; quæ definitio licet niti non possit in claro, & expresse Sacra Scripturæ testimonio; niitur tamen in perpetua Ecclesiæ Traditione, firmata testimoniis Conciliorum, & SS. Patrum Græcorum, & Latinorum ab Ecclesiæ primordiis, usque nunc. *ibid. à n. 163. ad 184.* à pag. 361. ad 371.
- Sacramenti Matrimonii Ministrum probabilius est esse Sacerdotem, non ipsos Contrahentes. Matrimonium vero initum coram testibus, & Parocho, licet invito, & reluctantè, nec formam præferente, clandestinum non est, imo firmum, & validum, non tamen est Sacramentum. *ibid. à n. 185. ad 218.* à p. 371. ad 382.
- Menander, discipulus Simonis Magi, quibus erroribus Ecclesiam infectatus sit? *Lib. V. Tit. 7. de Heret. num. 14.* pag. 396.
- Meletiani à Meletio Nicopolis Episcopo dicti, in odium S. Petri Alexandrini Episcopi, Schisma contra illum constarunt; Arianos protegerunt, hæresim tamen illorum non fuerunt amplexati. *ibid. num. 17.* pag. 408.
- Metropolitanus. Vide Archiepiscopus.
- Michael Baius, Decanus Lovaniensis, plures errores, præcipue circa gratiam, & liberum arbitrium docuit, quos Pius V. Rom. Pontifex damnavit. *ibid. n. 25. p. 451.*
- Michael Cerularius Patriarcha Constantinop. Schisma Græcorum, quod Photius invexerat, ipse propagavit, Sæculo XI. mediante, totam tamen Ecclesiam Græcam à Romana divellere non potuit. *ibid. num. 23.* pag. 420.
- Michael Molinos Pbr. Aragonius, omnium quos Orbis vidit, Maximus Hypocrita, sub velamine Mysticæ Theologiæ, & altissimæ contemplationis, Epicuri Gentilis, & Gnosticorum Hereticorum execrabiles libidinum spurcitas instauravit, & in multorum perniciem propagavit. Ejus 68. propositiones damnavit Innocentius XI. & in carcere obiit penitens. *ibid. num. 26.* pag. 453.

- Michael Servetus, Medicus, Sabellii hæresim refuscitavit, tres individuas substantias in Deo docens: comprehensus à Ministris Genevensibus, errores ejus num. 38. ex illius scriptis excerpterunt, & jussu Calvini vivus concrematus est. *ibid.* n. 25. pag. 449.
- Militares Ordines Religiosi quinam? quando, & à quibus sint instituti? *Lib. III. Tit. 35. de Statu Monach. & Can. Regul. à n. 35. ad 43.* à pag. 192. ad 195.
- Millenariorum erroris primus Author Cerinthus, inflaurator Nepos Episcopus Egypti, affirmans post Resurrectionem carnis humanæ, Regnum Christi terrestre futurum, & Hierosolymis homines carnis voluptatibus, & illecebris servituros. Ille Sæculo I. hic Sæculo III. devixit. *Lib. V. Tit. 7. de Hæret. num. 14.* pag. 397.
- Missa non est Sacrificium metaphoricum laudis, & gratiarum actionis, aut nova Commemoratio Sacrificii peracti in Cruce; sed est verum, & proprium Sacrificium Corporis, & Sanguinis Christi, quo per destructionem hostiæ, & transubstantiationem fit protestatio Supremi Dei Domini: quodque non tantum prodest fumentis, sed pro vivis, & defunctis, pro peccatis, panis, satisfactionibus, ac pro gratiis omnis generis impetrandis. *Lib. III. Tit. 41. de Celebr. Missor. n. 5. & 6.* pag. 210.
- Hoc incrementum Sacrificium Christus Sacerdos instituit; ab Apostolis, & Apostolis Viris fuit frequentatum; ejusque fides illibata in utraque Ecclesia permansit: & apud Orientales quoque Schismaticos uniformiter tenetur. *ibid.* à num. 8. ad 11. à pag. 211. ad 214.
- Missa Sacrificium variis nominibus per varia Ecclesie Sæcula insignitum fuit, ut Collecta, Dominicum, Agenda, Communitio, Liturgia, Sinaxis, &c. apud Latinos vero usitatissimum est *Missæ* nomen; quod tamen olim alias sacras functiones, præter Sacrificium, comprehendebat. Unde derivatum *Missæ* nomen? *ibid.* à num. 12. ad 15. à pag. 215. ad 218.
- Missa Ritus, & Cæremoniæ ab Apostolis, & eorum successoribus constitutæ sunt; sed pro temporibus, & locis, plures additiones, mutationes, & varietates circa illas contigerunt. Abusus irrepentes Concilia, & Summi Pontifices ressecare curarunt. *ibid.* à num. 16. ad 21. à pag. 219. ad 221.
- An Apostoli, brevi, vel proluxa formula Missam celebraverint? *ibid.* n. 22. p. 222.
- Formula ab Apostolis adhibita, an scripto tradita, an solo verbo? *ibidem.* num. 23. pag. 223.
- Formula, aut Ordo Missæ, seu Liturgia, quæ nomine S. Petri circumfertur. Item quæ sub nomine S. Matthæi, & Marci, sicut & quæ sub nomine Dionysii, & Clementis, supposititæ sunt. Genuina vero, quæ sub nomine S. Jacobi Apostoli; à Recentioribus tamen nonnulla ei addita. Hæc in usu fuit in Oriente usque ad tempora S. Basilii, qui breviorẽ condidit, quam receperunt Græci; cuius tamen nullum superest exemplar, quod mutilum, aut interpolatum non sit. *ibid.* à num. 25. ad 27. à pag. 223. ad 224.
- S. Joannes Chrysothomus Liturgiam concinnavit, qua utuntur Græci, exceptis certis diebus, quibus utuntur Basiliana. *ibid.* num. 28. pag. 224.
- Græcorum Liturgiis, & Ritibus plures Nationes in Asia, & Africa utuntur, & etiam Albani Europæi ad Jonium mare. *ibid.* num. 29. pag. 225.
- Proprias Liturgias habent alii Orientales Sectarii, dissidentes à Græcis Schismaticis, ut Nestoriani, Jacobitæ, Copti, &c. Maronitæ Catholici, etiam propriam habent sed in azymis consecrant, sicut & Armeni Schismatici: Armeni verò Catholici Latinos ritus susceperunt, sed in iis patria utuntur lingua. Tot diversæ Liturgie

- quæ conveniunt non solum in essentialibus, nempe in Oblatione, Consecratione, & Communione, sed etiam in præcipuis partibus integralibus, & accidentalibus Liturgiæ, licet verbis, & collocatione differant. *ibid.* pag. 225.
- Ordo Missæ Romanus, seu Romana Liturgia à B. Petro Apostolo tradita, in usu est apud omnes Occidentales Ecclesias (præterquam in Mediolanensi, quæ Ritum à S. Ambrosio institutum, valde à Romano diversum, (scaturit) illi tamen Rom. Liturgiæ preces, & cæremoniæ plures [successive additæ fuerunt. *ibid.* num. 30. & 31. pag. 225. & 226.
- Liturgia Gothica, seu Mozarabica, quæ in Hispania viguit, quem Authorem habuerit? An in Gallia ejus quoque usus fuerit usurpatus? plurimum discrepat ab aliarum Ecclesiarum Ritibus. Hæreticorum fraudibus depravatam, expurgavit, & in usum restituit Cardinalis Cisnerius. *ibid.* num. 32. pag. 226.
- Missa Solemnis, seu Conventualis, quæ dicitur? ab initio ea non nisi solemnis, & conventu Populo celebrabatur communiter. Monachis in suis Monasteriis Missam Solemnem celebrare, quatenus ad eam pateret accessus Fidelium utriusque sexus, prohibitum fuerat. *ibid.* à num. 35. ad 37. pag. 228. & 229.
- Missa omnis ex se publica est, sed ea Privata dicitur, quæ uno tantum Ministrante celebratur, sive intersint alii, sive nulli. Aliæ erant Missæ, *sulitariae* dictæ, quas olim Monachi, nemine præsentate, & respondente, celebrabant? Hæc tandem prohibita; illæ vero nunquam, imo ejus usus ab initio Ecclesie deducitur. *ibid.* num. 38. & 39. pag. 229.
- Missa de Tempore, & de Sanctis, Sæculo III. in usu jam fuerunt; Missæ quoque votivæ saltem Sæculo V. Pro defunctis Fidelibus vero, jam ab Ecclesie initiis. *ibid.* à num. 40. ad 43. pag. 230. & 231.
- Missa Præsanctificationum legitima autoritate fuit instituta: in ea non fiebat Sacrificium, vere tamen aderat, & sumebatur Corpus Christi, anteriori in Missa consecratum. In Occidentali Ecclesia nunquam fuit in usu, nisi in die Parasceves. In Oriente tamen in usu fuit per totam Quadragesimam, exceptis Sabbatis, & Dominicis diebus, ac die Annuntiationis, in quibus consecrabatur pro totidem sequentibus feriis, & sumebatur sub unica tantum specie singularis diebus in precum vespertinarum officio. *ibid.* num. 44. & 45. pag. 231. & 232.
- Missa sicca, sive Nautica, quia in mari celebrari solita, ab indiscreta devotione profluxit; sed Episcoporum cura ubique gentium jam abrogata est. *ibid.* num. 45. pag. 232.
- Missa nocturna tempore persecutionum in usu fuisse, & aliquando bis in die, vespere, & mane, veterum testimoniis constat. *ibid.* n. 47. & 48. pag. 232. & 233.
- Missam nocte celebrari antiquo more positum, nocte Natalis Domini, Resurrectionis, & singularis Sabbatis quatuor Temporum, ac in vigilia Pentecostes. *ibid.* pag. 233.
- Quotidiana Missæ celebratione Patres usos in primitiva Ecclesia demonstratur; introducti tamen fuerunt dies quidem alturgici, in quibus vetita fuit Missa Solemnis, etiam in Ecclesia Latina, nempe omnibus feriis quintis totius anni, & die quoque sabbati, Romæ, & Alexandria; verum Gregorius II. eam introduxit; qui restituit in feriis quintis Quadragesimæ, extra ipsam per totum annum diu perseveravit eam feriam esse alturgicam. Dies quoque alturgici erant feria VI. & Sabbatum majoris hebdomadæ; modo tamen solus dies Parasceves; in Ritu tamen Ecclesie Mediolanensis omnes ferie VI. Quadragesimæ Missa carent. Non unus tamen mos fuit apud omnes Ecclesias circa dies alturgicos. *ibidem.* num.